
Aluehallitus, § 56, 13.03.2025

Kansalliskielilautakunta, § 12, 15.04.2025

§ 12

Kansalliskielilautakunnan lausunto Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta 2025–2026

IUHVADno-2025-412

Aluehallitus, 13.03.2025, § 56

Liitteet

- 1 Liite_Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2025–2026
- 2 Bilaga_Plan för jämställdhet och likabehandling 2025–2026

Valmistelu ja lisätiedot:
hallintojohtaja Camilla Söderström
camilla.soderstrom1(at)itauusimaa.fi
suunnittelija Melissa Tuomala
etunimi.sukunimi(at)itauusimaa.fi

Yhdenvertaisuuslain mukaan viranomaisilla, julkista hallintotehtävää hoitavilla yksityisillä toimijoilla, koulutuksen järjestäjillä ja työnantajilla on velvollisuus arvioida ja edistää yhdenvertaisuutta toiminnassaan. Näiden toimijoiden tulee laatia toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma (konkreettisia toimenpiteitä yhdenvertaisuuden edistämiseksi) ja työnantajan yhdenvertaisuussuunnitelma (kehitettävä mm. työoloja ja henkilöstön valintaprosesseja).

Tasa-arvolain mukaan työnantajien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Tämä velvoite tulee ottaa huomioon tasa-arvosuunnitelmia valmisteltaessa ja tasa-arvoa edistävistä toimenpiteistä päätettäessä. Jos työnantajan palveluksessa olevan henkilöstön määrä on säännöllisesti vähintään 30 työntekijää, työnantajan on vähintään joka toinen vuosi laadittava erityisesti palkkausta ja muita palvelussuhteen ehtoja koskeva tasa-arvosuunnitelma, jonka mukaisesti toteutetaan tasa-arvoa edistävät toimet.

Tasa-arvosuunnitelma voidaan laatia yhdessä yhdenvertaisuussuunnitelman kanssa.

Hyvinvointialueen ensimmäinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu yleishallinnon ja henkilöstöhallinnon yhteistyönä. Suunnitelman luonnoksesta on pyydetty lausunnot organisaation eri johtoryhmiltä, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon johtoryhmältä. Suunnitelmaa on esitelty yhteistoimintaelimen kokouksessa 27.2.2025.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa on kaksi osiota, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa (ns. toiminnallinen osuus) sekä organisaation sisäinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (ns. työnantajan osuus). Molempiin osioihin sisältyy kehittämiskohteita, näihin liittyvät toimenpiteet ja mittarit sekä vastuutahot.

Pelastustoimella on oma tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joka päivitetään hyvinvointialueen suunnitelman hyväksymisen jälkeen.

Ehdotus

Hyvinvointialuejohtaja:

Aluehallitus päättää merkitä tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman tiedoksi, ja pyytää vaikuttamistoimielimiltä sekä palveluiden järjestäminen lautakunnalta, kehittäminen ja yhteistyö- lautakunnalta, varautuminen ja turvallisuus- lautakunnalta sekä kansalliskielilautakunnalta lausunnot suunnitelmasta 25.4.2025 mennessä.

Päätös

Aluehallitus päätti merkitä tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman tiedoksi, ja pyytää vaikuttamistoimielimiltä sekä palveluiden järjestäminen lautakunnalta, kehittäminen ja yhteistyö- lautakunnalta, varautuminen ja turvallisuus- lautakunnalta sekä kansalliskielilautakunnalta lausunnot suunnitelmasta 25.4.2025 mennessä.

Kansalliskielilautakunta, 15.04.2025, § 12

Liitteet

- 1 Bilaga_Plan för jämställdhet och likabehandling 2025–2026
- 2 Liite_Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2025–2026

Valmistelu ja lisätiedot:
hallintojohtaja Camilla Söderström
camilla.soderstrom1(at)itauusimaa.fi

Aluehallitus on pyytänyt kansalliskielilautakuntaa antamaan lausuntonsa tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta 25.4.2025 mennessä.

Ehdotus

Hallintojohtaja:

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kansalliskielilautakunta lausuu seuraavasti:

Lautakunta kommentoi tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa siitä näkökulmasta, mitkä sen tehtäviksi on hyvinvointialueissa ja hyvinvointialueen hallintosäännössä määritetty. Kansalliskielilautakunnan tehtävänä on mm. selvittää, arvioida ja lausua siitä, miten aluevaltuuston päätökset vaikuttavat kielellisten oikeuksien käytännön toteutumiseen.

Lautakunta toteaa, että mm. kielilaki säättää minkälaista kielellistä palvelua viranomaisen tulee tarjota, ja yhdenvertaisuuslaki kieltää syrjinnän kielen takia. Hyvinvointialueen asukkaille tulee siis mahdollistaa kielilain mukaiset oikeudet muun muassa asioida viranomaisessa molemmilla kansankielillä.

Hyvinvointialuestrategian mukaan asiakkaat saavat palvelua suomen ja ruotsin kielellä. Strategian mukaan hyvinvointialueen yhtenä arvona on yhdenvertaisuus, ja kyseistä arvoa on avattu strategiassa seuraavalla tavalla: "Huolehdimme siitä, että

asiakkaat saavat eri elämänvaiheissa tarvitsemiaan palveluita yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueella. Palvelut turvataan molemmilla kotimaisilla kielillä.”

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman kehittämiskohteissa ja toimenpiteissä mainitaan kaksikielisyys. Ko. kehittämiskohteen osalta viitataan aluevaltuuston hyväksymän kaksikielisyysohjelman tavoitteisiin, mittareihin ja vastuutahoihin. Tämä on tarkoituksenmukaista, sillä hyvinvointialueen kaksikielisyyteen liittyvät asiat on hyvä keskittää yhteen asiakirjaan.

Lautakunta katsoo, että myös selkokieliyden mainitseminen omana kehittämiskohteena on tasa-arvon näkökulmasta tärkeää. Hyvinvointialueelle myönnetyn selkotunnuksen voimassaolo tulee varmistaa jatkossakin.

Lakien, hyvinvointialuestrategian sekä hyvinvointialueella laadittujen eri ohjelmien lisäksi on hyvä, että tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tarkastellaan hyvinvointialueella sekä organisaation/asiakkaiden että työnantajan/henkilökunnan näkökulmasta. Ohjelma on konkreettinen erilaisine tavoitteineen ja vastuutahoineen.

Lautakunta pitää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa 2025–2026 hyvänä työkaluna asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

Päätös

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kansalliskielilautakunta päätti lausua seuraavasti:

Lautakunta kommentoi tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa siitä näkökulmasta, mitkä sen tehtäviksi on hyvinvointialueilla ja hyvinvointialueen hallintosäännössä määritetty. Kansalliskielilautakunnan tehtävänä on mm. selvittää, arvioida ja lausua siitä, miten aluevaltuuston päätökset vaikuttavat kielellisten oikeuksien käytännön toteutumiseen.

Lautakunta toteaa, että mm. kielilaki säätelee minkälaista kielellistä palvelua viranomaisen tulee tarjota, ja yhdenvertaisuuslaki kieltää syrjinnän kielen takia. Hyvinvointialueen asukkaille tulee siis mahdollistaa kielilain mukaiset oikeudet muun muassa asioida viranomaisessa molemmilla kansankielillä.

Hyvinvointialuestrategian mukaan asiakkaat saavat palvelua suomen ja ruotsin kielellä. Strategian mukaan hyvinvointialueen yhtenä arvona on yhdenvertaisuus, ja kyseistä arvoa on avattu strategiassa seuraavalla tavalla: ”Huolehdimme siitä, että asiakkaat saavat eri elämänvaiheissa tarvitsemiaan palveluita yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueella. Palvelut turvataan molemmilla kotimaisilla kielillä.”

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman kehittämiskohteissa ja toimenpiteissä mainitaan kaksikielisyys. Ko. kehittämiskohteen osalta viitataan aluevaltuuston hyväksymän kaksikielisyysohjelman tavoitteisiin, mittareihin ja vastuutahoihin. Tämä on tarkoituksenmukaista, sillä hyvinvointialueen kaksikielisyyteen liittyvät asiat on hyvä keskittää yhteen asiakirjaan.

Lautakunta katsoo, että myös selkokieliyden mainitseminen omana kehittämiskohteena on tasa-arvon näkökulmasta tärkeää. Hyvinvointialueelle myönnetyn selkotunnuksen voimassaolo tulee varmistaa jatkossakin.

Lakien, hyvinvointialuestrategian sekä hyvinvointialueella laadittujen eri ohjelmien lisäksi on hyvä, että tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tarkastellaan hyvinvointialueella sekä organisaation/asiakkaiden että työnantajan/henkilökunnan näkökulmasta. Ohjelma on konkreettinen erilaisine tavoitteineen ja vastuutahoineen.

Lautakunta pitää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa 2025–2026 hyvänä työkaluna asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

Muutoksenhakukielto

§12

Muutoksenhakukielto

Päätöksestä, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä aluevalitusta.

Sovelletaan lakia hyvinvointialueesta, lainkohta: § 141.